ECLI:LV:AT:2021:1014.A420138920.18.L
Lieta Nr. A420138920, SKA-978/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 14.oktobrī

[1] Pieteicējs /pers. A/ ir iesniedzis kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 2.marta spriedumu, ar kuru noraidīts viņa pieteikums par Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktiskās rīcības, nenodrošinot savlaicīgu neatliekamo stomatoloģisko palīdzību, atzīšanu par prettiesisku un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

Administratīvā apgabaltiesa, pievienojoties arī rajona tiesas motivācijai, atzina, ka lietā nav konstatējams tāds pieteicēja veselības stāvokļa saasinājums, kura dēļ viņam bija nepieciešams saņemt neatliekamu stomatoloģisko palīdzību. Laikā no 2019.gada 22.novembra, kad pieteicējs pirmo reizi vērsās ar iesniegumu cietuma administrācijā, līdz 13.decembrim, kad pieteicējam rindas kārtībā nodrošināta stomatologa palīdzība, cietuma ārsts divas reizes veica pieteicēja apskati, bet akūtu veselības stāvokli nekonstatēja. Arī pieteicēja iesniegumos nebija norādīts uz neciešamām un nepārtrauktām sāpēm, pietūkumu vai neatliekamas palīdzības nepieciešamību. Gadījumos, kad pieteicējs izjuta sāpes, viņam tika nodrošināta medicīniskā palīdzība – pretiekaisuma un pretsāpju medikamentu izsniegšana. Ne paša pieteicēja rīcība, ne ārstniecības personu konstatētais neliecina par intensīvām pieteicēja ciešanām vai tādu pieteicēja stāvokli, kas varēja radīt būtisku ietekmi uz viņa veselību vai dzīvību. Līdz ar to nav pamata atzīt, ka pieteicējs būtu spīdzināts vai pret viņu būtu pieļauta cietsirdīga vai cieņu pazemojoša attieksme. Tā kā nav konstatējama iestādes prettiesiska faktiskā rīcība, nepastāv arī pamats atlīdzinājuma piešķiršanai.

[2] Izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, senatoru kolēģijai nerodas šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu. Lietā nav arī risināmi tādi tiesību jautājumi, kuru dēļ kasācijas tiesvedībai būtu nozīme judikatūras veidošanā.

[3] No kasācijas sūdzības izriet, ka pieteicējs uzskata, ka apgabaltiesa nepamatoti secinājusi, ka konkrētajā lietā nav pieļauts Latvijas Republikas Satversmes 95.panta un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 3.panta pārkāpums.

Lai konstatētu šajās normās nostiprinātā spīdzināšanas, cietsirdīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizlieguma pārkāpumu, apiešanās raksturam vai ieslodzījuma apstākļiem ir jāsasniedz minimālais bardzības līmenis, kura novērtēšana ir relatīva pēc būtības. Tā ir atkarīga no lietas faktu kopuma un, jo īpaši, no apiešanās rakstura un konteksta, tās izpildes elementiem, ilguma, tās izraisītajām fiziskajām un psihiskajām sekām, kā arī dažkārt no cietušā dzimuma, vecuma un veselības stāvokļa (*Senāta 2020.gada 30.jūnija sprieduma lietā Nr. SKA-174/2020 (ECLI:LV:AT:2020:0630.A420358414.5.S) 7.punkts; Senāta 2013.gada 5.septembra sprieduma lietā Nr. SKA-436/2013 (A42833609) 7.punkts*).

Senatoru kolēģija atzīst, ka tiesa ir rūpīgi vērtējusi cietuma administrācijas rīcību, saņemot pieteicēja iesniegumus, pieteicējam sniegto medicīnisko palīdzību līdz vizītei pie stomatologa, kā arī ārstniecības personu konstatēto par pieteicēja veselības stāvokli. Tāpat tiesa ir pievērsusi uzmanību pieteicēja rīcībai kopsakarā ar izteiktajām sūdzībām par zobu sāpēm un tā rezultātā radītajām ciešanām. Proti, tiesa ir ņēmusi vērā, ka nevienā no diviem cietuma administrācijai adresētajiem iesniegumiem (un arī cietuma ārsta apskates laikā) pieteicējs nav norādījis uz neatliekamas stomatoloģiskās palīdzības nepieciešamību, viņam iepriekš konstatēto periodontītu, kā arī nav sūdzējies par nepārtrauktām, neciešamām zobu sāpēm, kuras nebūtu novēršamas ar izsniegtajiem medikamentiem. Tieši pretēji – pieteicējs ir atzinis, ka sāpes bijušas periodiskas, tās radās ēšanas, auksta vai karsta dzēriena uzņemšanas laikā, un nodrošinātā medikamentozā terapija bijusi efektīva. Līdz ar to senatoru kolēģija atzīst, ka tiesas konstatētie apstākļi nav tādi, kas liecinātu, ka būtu sasniegts minimālais izturēšanās bardzības līmenis, kas ir nepieciešams spīdzināšanas, cietsirdīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizlieguma pārkāpuma konstatēšanai.

[4] Pieteicējs ir iebildis pret faktu, ka laikā līdz vizītei pie stomatologa viņa veselības stāvokļa izvērtējumu veica cietuma ārsts, nevis stomatologs. Šo argumentu apgabaltiesa jau ir izvērtējusi un secinājusi: kaut gan cietuma ārsts nav stomatoloģijas jomā kvalificēta persona, arī šāds ārsts (un jebkura ārstniecības persona) ir pietiekami kompetents, lai spētu konstatēt iekaisuma pazīmes, tostarp mutes dobumā. Kasācijas sūdzībā nav norādīti apsvērumi, kas dotu pamatu apšaubīt cietuma ārsta kompetenci iekaisuma procesu konstatēšanā. Arī lietas materiāli nedod pamatu senatoru kolēģijai izdarīt citu secinājumu. Turklāt jāņem vērā, ka cietuma ārsts veica pieteicēja veselības stāvokļa novērtējumu tāpēc, lai noteiktu, vai stomatoloģiskā palīdzība nepieciešama steidzami, nevis tāpēc, lai noteiktu konkrētu diagnozi un veiktu ārstēšanu. Līdz ar to nav arī nozīmes tam, ka tikai stomatologs ir noteicis pieteicējam galīgo diagnozi „periodontīts saasinājuma stadijā".

[5] Pieteicējs kasācijas sūdzībā ir norādījis, ka viņam pārmērīgi ilgi (trīs nedēļas) bija jāpacieš zobu sāpes, kaut gan stomatoloģisko palīdzību viņam bija tiesības saņemt jau 24 stundu laikā.

Senatoru kolēģija šo apgalvojumu uzskata par nepamatotu. No sprieduma ir redzams, ka tiesa ir ņēmusi vērā tiesību normās noteikto par pieteicēja kā ieslodzītā tiesībām bez maksas saņemt neatliekamo stomatoloģisko palīdzību, kas būtu sniedzama nekavējoties. Tomēr tiesa nav konstatējusi apstākļus, kas liecinātu par neatliekamas stomatoloģiskās palīdzības nepieciešamību (tieši draudi dzīvībai vai veselībai) pieteicējam, tādēļ atzinusi, ka cietuma administrācija pamatoti pieteikusi pieteicēju vizītei pie stomatologa rindas kārtībā.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs jauc neatliekamu stomatoloģisko palīdzību, kuru tiesību normas uzliek par pienākumu nodrošināt nekavējoties, ar akūtu medicīnisko palīdzību, kuras sniegšanu normatīvie akti neregulē. Pieteicējs atsaucies uz Latvijas Zobārstu asociācijas sniegto skaidrojumu, saskaņā ar kuru akūta palīdzība sniedzama 24 stundu laikā, arī akūtu zobu sāpju un akūta periodontīta gadījumā. Taču jāņem vērā, ka Latvijas Zobārstu asociācijas skaidrojums, kas pamatots ar asociācijas Ētikas kodeksu, ir nozares profesionāļu piedāvātais standarts, kā atbilstoši ētikas

normām, nevis tiesību normām, zobārstiem būtu jānodrošina palīdzības sniegšana. Līdz ar to šī standarta neievērošana automātiski nenoved pie cilvēktiesību, it īpaši spīdzināšanas, cietsirdīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizlieguma, pārkāpuma. Ir jāvērtē konkrētie apstākļi katrā situācijā.

Senatoru kolēģija neapšauba, ka trīs nedēļu gaidīšana līdz stomatologa vizītei radīja pieteicējam neērtības un diskomfortu, un piekrīt pieteicējam, ka ieslodzījuma vietām un valstij kopumā būtu jātiecas uz ātrāku stomatoloģiskās palīdzības nodrošināšanu zobu sāpju gadījumā. Tomēr trīs nedēļas nav nesamērīgi ilgs gaidīšanas laiks konkrētajos apstākļos, kad atbilstoši tiesas konstatētajam pieteicējam bija tikai periodiskas sāpes, nebija iekaisuma pazīmju, pieteicējam šajā laikā tika nodrošinātas ārstniecības personu apskates un medikamenti sāpju mazināšanai. Līdz ar to nav pamata konstatēt ne Latvijas Republikas Satversmes 95.pantā garantētā spīdzināšanas, cietsirdīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas aizlieguma pārkāpumu, ne 111.pantā garantēto tiesību uz medicīniskās palīdzības minimumu pārkāpumu.

[6] Rajona tiesa, kuras motivācijai apgabaltiesa ir pievienojusies, jau ir sniegusi atbildi uz pieteicēja argumentu par administratīvajā lietā Nr. A420243518 izdarīto secinājumu attiecināšanu uz izskatāmo lietu, un senatoru kolēģija šim skaidrojumam pievienojas.

[7] Kopumā kasācijas sūdzībā norādītie argumenti pamatā ir vērsti uz pierādījumu pārvērtēšanu un pieteicēja interesēm atbilstošu secinājumu izdarīšanu, kas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 325.pantam nav kasācijas instances tiesas kompetencē. Kasācijas instances tiesas uzdevums ir pārbaudīt, vai zemākas instances tiesa nav kļūdījusies tiesību normu piemērošanā vai pārkāpusi savas kompetences robežas. Kasācijas instances tiesa lietas apstākļus vēlreiz nepārvērtē, kā arī nepārbauda katra tiesas izdarītā secinājuma, kuram kasācijas sūdzības iesniedzējs nepiekrīt, pareizību.

[8] Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas tiesvedības ierosināšanai lietā nav pamata.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

pieņemt /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 2.marta spriedumu.
Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 2.marta spriedumu.
Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore A. Kovaļevska Senatore V. Krūmiņa Senators V. Poķis